

Täysistunto

Keskiviikko 9.6.2021 klo 14.00—20.17

8. Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 2020

Kertomus K 1/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittely, edustaja Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.30 **Pauli Kiuru kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan kirjasto palvelee eduskuntaa ja koko suomalaista yhteiskuntaa. Se on avoin kaikille kansalaisille. Kirjasto täyttää ensi vuonna 150 vuotta. Eduskunnan kirjasto toimii eduskunnan keskusarkistona sekä julkisena oikeudellista tietoa, yhteiskunnallista tietoa ja eduskuntatietoa välittävänä keskuskirjastona.

Vuosi 2020 oli koronan vuoksi poikkeuksellinen, ja Eduskunnan kirjasto on kuitenkin palvellut eduskuntaa keskeytyksettä. Myös kansalaiset ovat voineet asioida sähköpostitse, puhelimitse ja verkossa sekä osallistua kirjaston järjestämiin verkkokoulutuksiin. Kirjastotilan ollessa suljettuna kansalaiset ovat voineet lainata kirjastoaineistoa ennakkotilaamalla ja noutamalla tilauksensa terveysturvallisuuden vaatimin erityisjärjestelyin. Tätä mahdollisuutta myös käytettiin ahkerasti, kunnes järjestelystä jouduttiin marraskuussa luopumaan pandemiatilanteen vaikeuduttua.

Kirjaston toiminnan ytimessä on digitaalinen kirjastojärjestelmä. Alma-kirjastojärjestelmä uusittiin yhteistyössä lähes kahdenkymmenen korkeakoulu- ja erikoiskirjaston kanssa. Kahden vuoden valmistelu huipentui kesällä 2020, kun Alma otettiin onnistuneesti käyttöön. Projekti työllisti monia henkilökunnasta ja oli näin mittava ponnistus koko kirjastolle. Uusi järjestelmä parantaa huomattavasti kirjaston mahdollisuuksia kehittää muun muassa digitaalisia aineistopalveluja.

Toinen mittava tietojärjestelmähanke on eduskunnan kanslian asianhallinnan digitalisoiva Halti-hanke. Järjestelmän käyttöönotto vaihe käynnistyi syksyllä 2020 ja jatkuu kuulun vuoden lopulle saakka.

Eduskunnan kirjasto kuuluu eduskunnan kanslian tieto- ja viestintäosastoon. Puhemies asetti kesällä 2020 työryhmän pohtimaan tieto- ja viestintäosaston uudelleenorganisointia. Tavoitteena on luoda malli, joka nykyistä paremmin tukisi palvelutuotantoa tieto- ja viestintäalan nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Työryhmä antoi loppuraporttinsa joulukuussa 2020. Eduskunnan kirjaston hallitus toivoo, että mahdollisista organisaatio-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

muutoksista huolimatta ensi vuonna 150 vuotta täyttävän Eduskunnan kirjaston nimi säilyy muuttumattomana ja että kirjasto pysyy myös jatkossa kaikille avoimena. Myös sivistysvaliokunta korosti mietinnössään 1. lokakuuta 2020 kirjaston avoimuuden merkitystä.

Arvoisa puhemies! Vuodelle 2020 ei löydy tilastollista vertailukohtaa menneestä. Kirjaston poikkeukselliset käyttömäärät jäävät tilastoihin historiallisena harvinaisuutena. Laissa määrätyt tehtävät pystyttiin turvaamaan vaikeasta tilanteesta huolimatta. Lainoja ja lainojen uusintoja tehtiin kertomusvuonna 50 582 kappaletta.

Eduskunnan tietopalveluun tuli toimintavuonna 1 355 toimeksiantoa. Asiakkaina oli toimittajia, tutkijoita, opiskelijoita, asianajajatoimistoja sekä muita kansalaisia. Noin 10 prosenttia selvityspyynnöistä edellyttää useiden tuntien tai jopa useamman päivän tiedonhakuja.

Lakihankkeiden tietopaketteja laadittiin ennätysmäärä eli 21 kappaletta. Niihin tutustuttiin verkossa yli 112 000 kertaa.

Kuva-arkistosta kuvainoita annettiin 4 670 kertaa.

Veteraanikansanedustajien muistitietoarkisto teki kertomusvuonna kahdeksan veteraanikansanedustajahaastattelua. Tutkijoiden käytössä oli kertomusvuoden lopussa 443 haastattelua. Kirjaston hallitus teki kertomusvuonna päätöksen veteraanikansanedustajien muistitietoarkiston nimen muuttamisesta vuoden 2021 alusta alkaen Eduskunnan muistitietoarkistiksi. Päätös oli perusteltu, koska arkistoon kootaan myös muiden kuin entisten kansanedustajien haastatteluja.

Kirjaston järjestämä koulutus jatkui pandemiasta huolimatta. Fyysiset kokoontumiset korvattiin verkkokoulutuksina YouTube-kanavalla.

Arvoisa puhemies! Kirjaston henkilökunta on toiminut sitoutuneesti ja joustavasti nopeasti muuttuneessa sekä paljon epävarmuutta sisältäneessä tilanteessa koko pandemian ajan. Vuoden lopussa kirjastossa työskenteli 36 henkilöä. Kiitos henkilökunnalle tekemästäne arvokkaasta työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Kinnunen poissa. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

19.36 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Kiuru kävi läpi tätä kirjaston kertomusta vuodelta 2020, ja mehän todella sivistysvaliokunnassakin annettiin tästä lausunto.

Kaiken kaikkiaan kirjasto on suomalaisen yhteiskunnan sivistyksen ja yhteisöllisyyden ydintä. Nyt kun tuli koronapandemia, niin me todettiin, että sen merkityshän nousi aivan valtavasti, kun tuli näkyville se, että ihmiset eivät enää voineetkaan mennä sinne kirjastoon. Paljon meille tuli tietenkin palautetta, kun kulttuuripalvelut loppuivat, mutta kuinka ollakaan, laitettiin kiinni vielä kirjastotkin, joista oli ajateltu, että ne nyt pystyisivät olemaan. No, siinä oli tietysti se hyvä puoli, että siinä nähtiin, miten tärkeä se kirjaston palvelu on kunnille ja kaupungeille ja miten tärkeä se on opiskelijoille, tutkijoille, kaikille ihmisille yhteisöllisyyden edistäjänä ja mahdollistajana. Siellä tieto kulkee, sieltä saa tietoa, siellä tapaa ystävällisiä ihmisiä, ja siellä tapaa toisia ihmisiä. Tämä korona oli aikamoinen isku myöskin kirjastojen toiminnalle.

Eduskunnan kirjasto on toiminut aina, koko täällä oloni ajan, erittäin ansiokkaasti ja ammattitaitoisesti. Se näkyy näissä tietopyynnöissä, ja se näkyy siinä, miten tuottelias tämä kirjasto on ja miten paljon se tekee kaikkea sellaista, mitä me kansanedustajat emme täällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

edes tiedäkään. Tämä kertomus valottaa ja läpivalaisee sitä meille. Haluan tässä yhteydessä sivistysvaliokunnan puheenjohtajana ja sivistysvaliokunnan puolesta kiittää Eduskunnan kirjastoa mutta myöskin kaikkia niitä, jotka osallistuvat kirjaston toiminnan kehittämiseen — en ainoastaan henkilökuntaa, vaan myöskin teitä, jotka kansanedustajina olette siinä mukana.

Kirjaston henkilöstö täällä eduskunnassa räätälöi hyvin nopeasti niitä palveluja, aina sitä mukaa kuin me täällä niitä tarvitsemme, ja se palvelu, mitä me saamme, on hyvin monipuolista ja laadukasta. Ja kun korona tuli, niin se myös osoitti sitä kriisinkestokykyä ja sitä joustavuutta, kun äkkiä tehtiin uudenlaiset palvelut ja silti kirjasto toimi, vaikka siellä ei voinutkaan tavata. Hiljalleen sitten kirjasto avattiin ja toiminta pääsi käynnistymään täysimääräisesti.

Haluan kiittää myös niistä tietopaketeista, mitkä kirjasto on ottanut nyt eräällä lailla fokuksiksi. Elikkä aina kun tulee joku tällainen... Nyt viimeiseksi meille tuli lista siitä, mitä puhutaan koulukiusaamisesta ja sen estämisestä ja minkälaisia lainsäädäntötoimia siinä on viime aikoina tehty. Oli erittäin havainnollista jälleen se, mitä kaikkea onkaan tehty, ja on tosi hienoa, että kirjasto tekee tämäntyyppistä apua meille kaikille.

Kiitan kirjastoa ja toivon, että sen arvostus entisestäänkin vain nousee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Autto, olkaa hyvä.

19.39 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvin lyhyesti:

Haluan yhtyä niihin kiitoksiin, joita tässä edellä Eduskunnan kirjaston väelle ovat esittäneet kirjaston hallituksen puheenjohtaja, edustaja Kiuru, ja eduskunnan sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko. Eduskunnan kirjasto tekee todella hyvää työtä.

Aivan erityisenä huomiona olisin halunnut vielä kuluneelta vuodelta nostaa esiin tämän kirjaston aloittaman proaktiivisen työn näiden tietopakettien tekemiseksi yhteiskunnallisesti merkittävien ja sopivasti ajankohtaisten aiheiden osalta. Voisi jopa kuvata näin, että kirjasto osaa vastata ennen kuin me kansanedustajat osaamme edes kysyä. Tässä mielessä on hienoa, että meillä on käytettävissä tällaisia ammattilaisia.

Ehkä tosiaan siinä mielessä vähän jäi mietityttämään se, mitä edustaja Kiuru kirjaston hallituksen puheenjohtajana tuossa omassa puheenvuorossaan sanoi, kun hän totesi, että jatkossakin Eduskunnan kirjaston nimi olkoon Eduskunnan kirjasto, että ei kai nyt sitten sentään olla tällaista hanketta suunnittelemassa, että kirjasto ei olisi jatkossa enää kirjasto ja tietysti siinä muodossa sitten myöskin tällainen kaikille avoin instituutio. Uskon, että Suomen eduskunta yhtenä Euroopan vanhimmista parlamenteista on ilman muuta jatkossakin ansainnut itselleen sellaisen kirjaston, joka paitsi palvelee tätä meidän kansanedustajien työtä myös on arvokas tällainen ikään kuin avain tähän koko suomalaisen kansanvaltaan ja portti siihen niin, että myös kansalaiset voivat sitä hyödyntää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Lyhyt vastauspuheenvuoro, edustaja Kiuru.

19.41 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä palautteesta kirjastolle ja kirjaston henkilökunnalle.

Tähän organisaatiomuutokseen sen verran vielä, että tosiaan hallituksen toive on, että nimi säilyy muuttumattomana riippumatta siitä, miten se organisaatio siellä takana mah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

dollisesti muuttuu. Ja se toinen viesti, minkä toin puheessani, on se, että kirjasto olisi kaikille avoin kirjasto. Kolmas, mitä en muistanut sanoa ja tuli edustaja Auton puheesta mieleeni, on se, että on tärkeätä, että Eduskunnan kirjaston ikään kuin normipohja perustuu lakiin. Nythän meillä on laki Eduskunnan kirjastosta, ja esimerkiksi myös sitä kautta tämä nimi tulee esiin. Se, minkälainen se organisaatio siellä takana on, ei ole meidän huolemme, mutta nimi ja historian arvostus siinä mielessä [Puhemies koputtaa] olisi hyvä ja tärkeää pitää mielessä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.